

Prokuratuuriseaduse muutmise seadus

§ 1. Prokuratuuriseaduse muutmine

Prokuratuuriseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) Paragrahvi 2 täiendatakse lõikega 3 järgmises sõnastuses:

„(3) Prokurör võib esitada Riigikohtule kassatsiooni ulatuses, milleks on teda konkreetses kriminaalmenetluses volitanud riigi peaprokurör või juhtivprokurör.“;

2) paragrahvi 4 täiendatakse lõikega 4 järgmiselt:

„(4) Riigiprokuratuuri tööpiirkonnaks on terve Eesti Vabariigi territoorium.“;

3) paragrahvi 5 lõikest 2 jäetakse välja tekstiosa „eriasjade prokurörid,“;

4) paragrahvi 5 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Ringkonnaprokuratuuri asukoha ja tööpiirkonna kehtestab valdkonna eest vastutav minister. Ringkonnaprokuratuuri prokuröri tööpiirkonnaks on kogu ringkonnaprokuratuuri tööpiirkond.“;

5) paragrahvi 5 täiendatakse lõikega 3¹ järgmiselt:

„(3¹) Riigi peaprokurör võib prokuröri nõusolekul laiendada tema tööpiirkonda ka väljapoole ringkonnaprokuratuuri piirkonda“;

6) paragrahvi 5 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Ringkonnaprokuratuur võib jaguneda osakondadeks, mille kinnitab riigi peaprokurör. Osakonda kuuluvad ringkonnaprokurörid ja abiprokurörid määrab juhtivprokurör. Juhtivprokuröril on õigus ilma konkursita viia sama ringkonnaprokuratuuri tööpiirkonnas prokurör ühest osakonnast teise.“;

7) paragrahvi 10 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Kõrgemalseisev prokurör võib kriminaalmenetluses tööjaotuskava väliselt asendada alluvat prokuröri või kohustada selleks teist alluvat prokuröri, kes ei tohi olla asendatava alluv, või määrata kriminaalasja teise prokuröri alluvusse.“;

8) paragrahvi 13 täiendatakse lõikega 4 järgmises sõnastuses:

„(4) Prokuröride üldkogu ja sellel hääletamine võib toimuda ka osaliselt või täielikult elektrooniliste vahendite abil.“;

9) paragrahvi 15 lõige 4 tunnistatakse kehtetuks;

10) paragrahvi 15 lõiget 8 täiendatakse pärast sõnu „tunnustatud jurist“ tekstiosaga „ja kellel on teenistusülesannete täitmiseks piisav juhtimiskogemus.“;

11) paragrahvi 15¹ lõige 2¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2¹) Taustakontrolli käigus kogutud andmeid säilitatakse viis aastat prokuröriteenistusse kandideerimisest või teenistusse võetud isikul viis aastat pärast teenistusest lahkumist.“;

12) paragrahvi 15¹ lõikes 3 asendatakse sõnad „valdkonna eest vastutav minister“ sõnadega „riigi peaprokurör“;

13) paragrahvi 16 lõiget 2 täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:

„Enne riigiprokuröri ametisse nimetamiseks esitamist peab riigi peaprokurör ära kuulama prokuröride konkursikomisjoni arvamuse, mille esitab koos prokuröri ametisse nimetamise taotlusega valdkonna eest vastutavale ministrile.“;

14) paragrahvi 16 lõikest 5 jäetakse välja tekstiosa „Eriasjade prokuröri,“;

15) paragrahvi 16¹ lõikest 2 jäetakse välja tekstiosa „, eriasjade prokurör“;

16) paragrahvi 16¹ lõikest 3 jäetakse välja tekstiosa „eriasjade prokurör,“;

17) paragrahvi 17 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Riigi peaprokurör nimetatakse ametisse seitsmeks aastaks. Riigi peaprokuröriks ei või nimetada isikut teist ametiaega järjest.“;

18) paragrahvi 17 täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Juhtivprokurör, juhtiv riigiprokurör ja vanemprokurör nimetatakse ametisse viieks aastaks.“;

19) paragrahvi 17 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Riigiprokurör, ringkonnaprokurör ja abiprokurör nimetatakse ametisse määramata ajaks.“;

20) paragrahvi 17 lõikest 3 jäetakse välja tekstiosa „eriasjade prokuröri,“;

21) paragrahvi 18 lõikest 1 jäetakse välja tekstiosa

„Eriasjade prokurör,“;

22) paragrahvi 18 lõikest 2 jäetakse välja tekstiosa „eriasjade prokuröri,“;

23) Paragrahvi 18 täiendatakse lõigetega 3¹ ja 3² järgmises sõnastuses:

„(3¹) Prokuröri ametikohale võib avalikku konkurssi korraldamata nimetada isiku, kes vastab

teenistusülesannete täitmiseks kehtestatud nõuetele ning on vähemalt kolm aastat tegutsenud vandeadvokaadina, kohtunikuna, kohtunikuna Euroopa Kohtus, Euroopa Inimõiguste Kohtus, Euroopa Liidu Üldkohtus või õiguskantslerina, samuti käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud ametikohal tegutsenud prokuröri.

(3²) Vabast või vabanevast ametikohast peab ajakohastatud teave olema prokuratuuri ja avaliku teenistuse kesksel veebilehel.“;

24) seadust täiendatakse §-ga 21¹ järgmises sõnastuses:

„§ 21¹. Prokuröri katseaeg

(1) Prokuröri ametisse nimetamisel kohaldatakse talle katseaega järgmiselt:

1) abiprokuröriks üks aasta;

2) ringkonnaprokuröriks ja riigiprokuröriks kaks aastat.

(2) Prokuröride konkursikomisjon võib teha peaprokuröriks või peaprokuröri kaudu valdkonna eest vastutavale ministrile ettepaneku prokuröri vabastamiseks talle kohaldatavast katseajast või selle lühendamiseks.

(3) Katseaja ebarahuldavate tulemuste tõttu vabastatakse prokurör teenistusest või nimetab riigi peaprokurör ringkonnaprokuröri avaliku konkursita madalamalseisvale prokuröri ametikohale. Riigiprokuröri osas võib riigi peaprokurör teha valdkonna eest vastutavale ministrile ettepaneku riigiprokuröri üleviimiseks madalamalseisvale prokuröri ametikohale.“;

25) paragrahvi 22 lõike 2 punkt 5 tunnistatakse kehtetuks.;

26) paragrahvi 22 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Riigi peaprokurör võib Viru Ringkonnaprokuratuuri Ida-Viru maakonnas töötavatel prokuröridel suurendada ametipalka kuni 20 protsendi võrra.“;

27) paragrahvi 22 lõikest 5 jäetakse välja sõnad „ametisse nimetatava või üleviidava“;

28) seadust täiendatakse §-ga 22⁴ järgmises sõnastuses:

„§ 22⁴. Prokuröri töötamine osalise töökoormusega

(1) Riigi peaprokurör võimaldab juhtivprokuröri või juhtiva riigiprokuröri nõusolekul riigiprokuröril, ringkonnaprokuröril ja abiprokuröril töötada osalise töökoormusega seoses:

1) alla kolmeaastase lapse kasvatamise vajadusega;

2) osalise töövõimega;

3) pereliikme hooldamise vajadusega.

(2) Riigi peaprokurör võib juhtivprokuröri või juhtiva riigiprokuröri nõusolekul lubada prokuröril töötada osalise töökoormusega kuni üks aasta ka käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatata juhul.

(3) Taotlus osalise töökoormusega töötamiseks esitatakse juhtivprokuröriks või juhtivale riigiprokuröriks vähemalt üks kuu enne soovitatavat osalise töökoormusega töötamise algust. Taotluses märgitakse osalise töökoormusega töötamise põhjus ja aeg. Taotlusele lisatakse dokumendid, mis kinnitavad taotluse aluseks olevaid asjaolusid.

(4) Osalise töökoormusega töötamisel käesolevas paragrahvis nimetatud alusel vähendatakse proportsionaalselt töökoormusega prokuröri ametipalka.

(5) Prokuröri töötamine osalise töökoormusega vormistatakse riigi peaprokuröri käskkirjaga. Käskkiri peab sisaldama andmeid, millise koormusega prokurör töötab, millisel perioodil prokurör osalise töökoormusega töötab ning kui suur on osalise töökoormusega töötamisel tema ametipalk.“;

29) seadust täiendatakse §-ga 24¹ järgmises sõnastuses:

„24¹. Prokuröride arvu vähendamise tõttu ametist vabastamine

(1) Prokuröride arvu vähendamise tõttu ametist vabastatud prokurörile makstakse hüvitisena viimase ametikoha kuue kuu ametipalk.

(2) Kui kõrgemalseisev prokurör nimetatakse tema nõusolekul prokuröride arvu vähendamise tõttu madalamalseisvaks prokuröriks, säilib tal kuue kuu jooksul eelmise ametikoha ametipalk koos lisatasudega.“;

30) paragrahvi 30 lõikes 3 asendatakse tekstiosa „lõikes 1“ tekstiosaga „lõikes 2“;

31) paragrahvi 31 lõiget 3 täiendatakse punktiga 3¹ järgmises sõnastuses:

„3¹) madalamalseisvale prokuröri ametikohale viimine kuni kaheks aastaks;“;

32) seadust täiendatakse §-ga 31¹ järgmises sõnastuses:

„§ 31¹. Distsiplinaarsüüteo aegumine

(1) Distsiplinaarmenetlust ei alkatata, kui distsiplinaarsüüteo toimepanemisest on möödunud kaks aastat või selle avastamisest kuus kuud.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tähtaeg peatub:

- 1) prokuröri teo suhtes alustatud kriminaalmenetluse lõppemiseni;
- 2) prokuröri ajutise töövõimetuse ja puhkuse ajaks.“;

33) paragrahvi 32 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Distsiplinaarmenetluse algatamise käskkiri või korraldus toimetatakse distsiplinaarsüüteo toimepanemises kahtlustatavale prokurörile kätte viivitamata.;

34) paragrahvi 33 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Prokurörile, keda kahtlustatakse distsiplinaarsüüteo toimepanemises, peab andma võimaluse esitada kirjalik seletus distsiplinaarsüüteo kohta. Selleks antakse prokurörile aega vähemalt viis tööpäeva käesoleva seaduse § 32 lõikes 2¹ nimetatud käskkirja või korralduse kättetoimetamise päevast arvates.“;

35) paragrahvi 35 lõige 4 tunnistatakse kehtetuks;

36) paragrahv 47 tunnistatakse kehtetuks;

37) seadust täiendatakse §-ga 47¹ järgmises sõnastuses:

„§ 47¹. Teenistusest vabastamine ametikohale mittevastavuse tõttu

- (1) Prokuröri võib teenistusest vabastada avaliku teenistuse seaduse § 92 alusel, kui tema teadmised ja oskused ei vasta ametikohale kehtestatud nõuetele.
- (2) Taotluse kontrollida prokuröri teadmiste ja oskuste vastavust ametikoha jaoks kehtestatud nõuetele esitab ringkonnaprokuratuuri prokuröride suhtes juhtivprokurör ja riigiprokuratuuri prokuröride suhtes juhtiv riigiprokurör.
- (3) Enne lõikes 2 nimetatud taotluse esitamist peab juhtivprokurör või juhtiv riigiprokurör andma prokurörile teada, milliseid puudusi ta prokuröri teadmistes ja oskustes näeb ning määrama mõistliku pikkusega tähtaja puuduste kõrvaldamiseks.
- (4) Prokuröri teadmiste ja oskuste ametikoha jaoks kehtestatud nõuetele vastavuse kontrolli viib lõikes 2 nimetatud taotluse alusel läbi prokuröride konkursikomisjon.
- (5) Kui prokuröride konkursikomisjoni hinnangul ei vasta prokuröri teadmiste ja oskuste tase ametikoha jaoks kehtestatud nõuetele, teeb komisjon riigi peaprokurörile ettepaneku viia prokurör üle madalamale prokuröri ametikohale või prokurör teenistusest vabastada.“;

38) paragrahvi 49 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Prokurör, kelle suhtes on jõustunud distsiplinaarkaristuse otsus teenistusest vabastamiseks, loetakse teenistusest vabastatuks otsuse jõustumise päevast.“;

39) paragrahvi 50 pealkiri muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 50. Teenistusest vabastamine ametiaja lõppemise tõttu“;

40) paragrahvi 50 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Ametiaja lõppemisel nimetab valdkonna eest vastutav minister riigi peaprokuröri, juhtiva riigiprokuröri või juhtivprokuröri nende avalduse alusel avaliku konkursita riigiprokuröriks või ringkonnaprokuröriks.“;

41) paragrahvi 50 täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Ametiaja lõppemisel vabastab riigi peaprokurör vanemprokuröri ametist ning nimetab ta avaliku konkursita ringkonnaprokuröriks või teeb ettepaneku valdkonna eest vastutavale ministrile nimetada vanemprokuröri ametikohalt vabastatud prokurör riigiprokuröriks.“;

42) paragrahvi 50 täiendatakse lõikega 1² järgmises sõnastuses:

„(1²) Prokuröri ametisse nimetamise järel käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 1¹ sätestatud alusel võib prokuröride arv olla ajutiselt suurem käesoleva seaduse § 5¹ alusel määratud arvust.“;

43) paragrahvi 50 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Juhtivprokuröri, juhtiva riigiprokuröri ja vanemprokuröri võib uueks ametiajaks ametisse tagasi nimetada.“;

44) paragrahvi 50 lõiget 3 täiendatakse pärast sõnu „riigi peaprokuröri“ tekstiosaga „, juhtiva riigiprokuröri“;

45) paragrahvi 50 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Kui riigi peaprokurör, juhtiv riigiprokurör, juhtivprokurör või vanemprokurör ei ole nõus käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 1¹ sätestatud ametikohale nimetamisega, vabastatakse ta teenistusest.“;

46) seadust täiendatakse §-ga 51¹ järgmises sõnastuses:

„§ 51¹. Prokuröri ajutine teenistusest kõrvaldamine kriminaalmenetluse ajaks

(1) Kui prokuröri suhtes koostatakse süüdistusakt, kõrvaldatakse prokurör ajutiselt teenistusest kuni kohtuotsuse jõustumiseni ja tema ametipalka vähendatakse 50%.

(2) Kui ajutiselt teenistusest kõrvaldatud prokurör mõistetakse õigeks või kriminaalmenetlus lõpetatakse, hüvitatakse prokurörile ajutise teenistusest kõrvaldamise tõttu vähendatud palgaosa.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud alustel tuleb hüvitamisele kuuluv palgaosa prokurörile välja maksta kriminaalmenetluse lõpetamisest või kriminaalasjas otsuse jõustumisest alates ühe kuu jooksul.”;

47) seadust täiendatakse §-ga 51² järgmises sõnastuses:

„§ 51². Prokuröri ametist vabastamine süüdimõistva kohtuotsuse korral

Prokurör, kelle suhtes on kriminaalasjas jõustunud süüdimõistev kohtuotsus, loetakse ametist vabastatuks otsuse jõustumise päevast.“;

48) paragrahvi 52 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kuulanud ära riigi peaprokuröri arvamuse, võib prokuröri tema nõusolekul konkursita üle viia Riigikohtusse või nimetada konkursita Justiits- ja digiministeeriumi koosseisus ettenähtud ametikohale, mis nõuab süvateadmisi karistusõigusest ja kriminaalmenetlusest.“;

49) paragrahvi 52 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Prokuröri üleviimisel käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud ametikohale säilib prokuröripalk. Kui käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud ametikoha palk on kõrgem prokuröripalgast, makstakse prokurörile kõrgemat palka.“;

50) paragrahvi 52¹ pealkirja ja teksti täiendatakse pärast sõnu „sisekaitselise rakenduskõrgkooli“ sõnadega „või avalik-õigusliku kõrgkooli“;

51) seadust täiendatakse §-ga 53⁴ järgmises sõnastuses

„§ 53⁴. Riigi peaprokuröri, juhtiva riigiprokuröri ning vanemprokuröri ametisse nimetamise erisused

(1) 2026. a 1. juunil ametis olev viie aastase määratud tähtajaga ametisse nimetatud riigi peaprokurör loetakse ametisse nimetatuks määratud ajaks seitsmeks aastaks alates ametisse nimetamise päevast. Teda ei tohi nimetada riigi peaprokuröri ametikohale teiseks ametiajaks.

(2) 2026. a 1. juunil teenistuses olevad määramata ajaks prokuröriteenistusse nimetud juhtiv riigiprokurör ja vanemprokurör, kes on oma ametikohal töötanud alla viie aasta, loetakse ametisse nimetatuiks viieks aastaks alates nende ametisse nimetamise päevast.

(3) 2026. a 1. juunil teenistuses olevad määramata ajaks prokuröriteenistusse nimetud juhtiv riigiprokurör ja vanemprokurör, kes on oma ametikohal töötanud viis või rohkem aastat, loetakse ametisse nimetatuiks kuni 2028.a 1. juunini.

§ 2. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2026. aasta 1. juunil.

Lauri Hussar
Riigikogu esimees

Tallinn, 2026. a

Algatab Vabariigi Valitsus 2026. a